

Zondag 18 december 2022, Vierde zondag van de Advent A
Evangelielezing: Mattheus 1, 18-24

Homilie

In de geloofsbelijdenis van Nicea wordt meermaals benadrukt dat Jezus Christus, de eniggeboren zoon van de Vader, geboren is. Wij vinden dit evident: immers elk jaar vieren we met Kerstmis de geboorte van Jezus. En toch is dat niet zo vanzelfsprekend. Meer nog: dit is uniek. In tal van andere godsdiensten wordt verteld dat God – of een godheid – op aarde komt. Maar dat doet hij telkens als een god die als het ware op aarde wordt gearachuteerd en dan op aarde rondloopt als een verklede god, als iemand die maar doet alsof hij mens is.

In het christendom is dit helemaal anders. Hier wordt de Zoon van God geboren als klein kind, groeit op en sterft. Niets menselijks is deze Zoon van God vreemd: niet de geboortepijn en ook niet de stervenspijn. Jezus Christus speelt geen komedie. De Zoon van God wordt niet voor niets ook de Mensenzoon genoemd!

Om aan dit bijzondere aspect van het christelijk geloof vorm te geven, schrijven Lucas en Mattheüs elk een verhaal over de geboorte van Jezus. Ze schrijven echter elk een totaal ander verhaal. Het is hen immers niet te doen om de historische waarheid, maar om de geloofswaarheid. Met hun kindheidsverhaal willen ze al vanaf het begin van hun evangelie duidelijk maken wie deze Jezus van Nazareth is: de Zoon van God.

Maar als hij de Zoon van God is, dan kan hij moeilijk geboren worden zoals iedereen.

Rond de afkomst van bijzondere personen wordt in de Bijbel altijd een bijzonder verhaal opgehangen. Abraham en Sara krijgen een zoon – Isaäk – wanneer ze niet meer vruchtbaar zijn. Een gelijkaardig verhaal vertelt Lucas over de geboorte van Johannes de Doper.

Mattheüs schrijft dat Maria zwanger is van de Heilige Geest, nog vóór ze met Jozef gaat samenwonen. In haar schuilt dus de volle kracht van God.

Voor mensen van de 21ste eeuw, die wetenschappelijk denken en zich hierbij afvragen hoe dit biologisch allemaal kan, is dit een heel moeilijke passage. Ik vermoed dat de toehoorders van Mattheüs op het einde van de eerste eeuw in het Palestina van toen, hier heel wat minder moeite mee hadden. Niet omdat ze dommer waren, of naïefer, of goedgeloviger, ... Wel omdat beeldspraak veel meer deel uitmaakte van hun cultuur.

Mattheüs schrijft zijn evangelie voor een joods publiek en hij wil hen duidelijk maken dat Jezus van Nazareth de Messias is die de joden al zo lang verwachten. Vandaar dat zijn evangelie krioelt van uitspraken zoals "*Dit alles is geschied, opdat vervuld zou worden wat de Heer gesproken heeft door de profeet*". De profetie van Jesaja die we vandaag hoorden, heeft echter voor heel wat misverstanden gezorgd: "*Zie, de maagd zal zwanger worden en een zoon ter wereld brengen en men zal Hem de naam Immanuël geven*". In de tekst van Jesaja, die hier wordt geciteerd, staat niet het woord 'maagd', maar 'jonge vrouw'. Bovendien gaat het hier om een vorm van beeldspraak die we in de hele Bijbel terugvinden: het verbond tussen God en het volk Israël is als een huwelijk. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de parabel van de wijze en domme bruidmeisjes. Wat Mattheüs dus wil zeggen, is dat uit dit verbond tussen God en het volk Israël een redder geboren wordt en dat de naam die Jesaja voorspelde eigenlijk hetzelfde betekent als de naam die Jozef aan het kind moet geven. Immanuel betekent "God met ons", en Jezus betekent "Jahweh redt".

Dit heeft dus niets te maken met de zogenaamde maagdelijkheid van Maria. Mattheüs schrijft trouwens dat Jozef enkel geen gemeenschap had met Maria tot het kind geboren was.

De fascinatie voor de maagdelijkheid van Maria zorgt ervoor dat we voorbijgaan aan de centrale figuur in dit evangelieverhaal: Jozef.

In onze cultuur wordt Jozef dikwijls weggelachen als een naïeve domoor, een sul die zich wat laat wijsmaken. Maar zo stelt Mattheüs hem helemaal niet voor.

Hoe mooi is het wat Mattheüs over hem schrijft. Het eerste woord dat hij gebruikt om Jozef te omschrijven, is "rechtschapen". Hij is een goed mens, onkreukbaar. Volgens de joodse gebruiken, had hij moeten handelen zoals de mannen die de overspelige vrouw naar Jezus slepen, klaar om haar te stenigen. Jozef laat zich niet meeslepen door lage gevoelens. Hij wil vermijden dat Maria in opspraak zou komen.

Omdat hij rechtschapen is, staat hij ook open voor de goddelijke boodschap die hij in een droom krijgt. De beste manier om Maria niet in opspraak te brengen, is om de relatie gewoon zijn gang te laten gaan, zonder ze in stilte te verbreken.

Vanaf het begin van zijn evangelie zet Mattheüs de toon: dit is een boek over liefde. Jezus is de Zoon van God omdat hij de Heilige Geest in zich draagt, maar hij is ook de ideale Mensenzoon omdat hij in liefde mens is kunnen worden. Jezus heeft niet alleen een liefdevolle Vader in de hemel, maar ook een liefdevolle vader hier op aarde.

Ook wij staan soms voor moeilijke beslissingen in ons leven. Jozef kan ons inspireren om ons daarbij altijd te laten leiden door de liefde.

Fred Vanderpoorten